

Een wereld te winnen: Internationale stages in het Hbo



Interstedelijk Studenten Overleg
Bemuurde Weerd o.z. 1, 3514 AN Utrecht
T 030-230 26 66 / F 030-230 44 11
E iso@iso.nl / I www.iso.nl

Utrecht, mei 2008

Voorwoord

Het volgen van een stage is een belangrijk onderdeel van de vorming van studenten binnen het hoger onderwijs. Voor alle partijen is het volgen van een stage belangrijk: voor de student, de onderwijsinstelling en de arbeidsmarkt. Een internationale component geeft een extra dimensie aan de stage. Immers, naast het opdoen van praktijkervaring leert een student zijn horizon te verbreden.

Omdat het ISO regelmatig klachten ontvangt van Hbo-studenten over internationale stages en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft laten weten belang aan internationale stages toe te kennen, willen wij de problematiek in kaart brengen. In deze notitie leest u tegen welke obstakels de studenten, de instellingen en de stagebemiddelingsbureaus aanlopen. Daarnaast geeft het ISO handvatten om het proces van de stage beter te laten verlopen.

Na gesprekken met het ministerie, studenten, instellingen en stagebedrijven heeft het ISO een notitie geschreven. Speciale dank gaat uit naar stageplaza.nl, globalplacement.com, wereldstage.com en AIESEC. Met hen heeft het ISO gezamenlijk veelvoorkomende problemen gesignaleerd en nagedacht over mogelijke oplossingen.

Het resultaat ligt voor u. Wij hopen dat u onze zorgen deelt en de aanbevelingen ter harte zult nemen. Wij wensen u veel wijsheid toe.

Namens het ISO bestuur,

Bastiaan Verweij

Voorzitter

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Belang internationale stages	4
2.1 Student	5
2.2 Opleiding	5
2.3 Stageverlenend bedrijf	6
3. Problemen in kaart gebracht	6
4. Positie van de stagebemiddelingsbureaus	8
4.1 Huidige situatie	9
4.2 Ideale situatie	10
5. Aanbevelingen	12
5.1 Zoek samenwerking	12
5.2 Neem verantwoordelijkheid	12
5.3 Zorg voor accurate cijfers	12
5.4 Ontwikkel een keurmerk	12
5.5 Richt een branchevereniging op	12
5.6 Breid netwerk uit	13
6. Checklist	13
6.1 Student	13
6.2 Stageverlenend bedrijf	
13	
6.3 Instelling	13
6.4 Stagebemiddelingsbureau	14
7. Beschrijving bemiddelingsbureaus	14
7.1 Stageplaza.nl	14
7.2 Globalplacement.com	14
7.3 Wereldstage.com	15
7.4 AIESEC	15

1. Inleiding

Bij het volgen van een opleiding aan een Nederlandse instelling worden studenten opgeleid voor een functie op de arbeidsmarkt die in lijn ligt met de genoten opleiding. De student wordt veelal overladen met vakgerelateerde kennis en dient hiernaast ook geschoold te worden op vaardigheden die in de praktijk nadrukkelijk van pas kunnen komen. Daarnaast worden de arbeidsmarkt en het bedrijfsleven steeds internationaler. Van toekomstige werknemers wordt dan ook verwacht dat ze zich in een internationale omgeving kunnen handhaven. Dit vereist dat studenten hier tijdens hun opleiding aan gewend raken en leren over grenzen te kijken.

Een internationale werkervaring tijdens de studie komt aan beide voorwaarden tegemoet. De vraag naar internationale stages is in Nederland zeer groot. Uit het Nationaal Stage Onderzoek Studenten 2008 blijkt dat 62 procent van de Nederlandse studenten een buitenlandse stage ambieert. Slecht 2 procent hiervan gaat ook daadwerkelijk stage lopen in een ander land. Eén van de redenen hiervoor is dat onderwijsinstellingen niet aan de vraag kunnen voldoen.¹

Dit is jammer aangezien de meeste Hbo-opleidingen een stage een verplicht onderdeel van het curriculum vervult. Bij Wo-opleidingen bestaat de mogelijkheid dat de student vakken vervangt door een stage of naast het vastgestelde curriculum een extra ervaring op kan doen. Wanneer de stage onderdeel uitmaakt van het curriculum, en studiepunten toegekend worden voor deze stage, is er een direct verband tussen de stage en de bekostiging.² Naast de verantwoordelijkheid in de voorbereiding van de individuele student op de stage, hebben ook de overheid en de instellingen verantwoordelijkheid voor het goede verloop van de stage. Alle betrokken partijen zijn dus onlosmakelijk verbonden met de voorbereiding en de uitvoering van de stage.

Helaas krijgt het ISO regelmatig klachten van studenten waarin duidelijk naar voren komt dat er een hoop mis gaat zowel bij de voorbereiding als tijdens de uitvoering van de stage. Het is gebleken dat wanneer een van de partijen de verantwoordelijkheid niet, of niet voldoende neemt er problemen ontstaan. Met dat in het achterhoofd heeft het ISO meerdere gesprekken gevoerd met studenten, stageverlenende bedrijven, instellingen en stagebemiddelingsbureaus om het belang, de problemen en oplossingen in kaart te brengen.

Onlangs heeft het ministerie het belang van internationale stages erkend. Om het ministerie van input te voorzien heeft het ISO een inventarisatie gemaakt van de huidige stand van zaken. Het ISO wil benadrukken dat er meer samenwerking moet worden gezocht en dat de kwaliteiten van diverse actoren erkend moeten worden. Het doel van deze notitie is dan ook aan te tonen dat op het gebied van internationale stages, zowel kwalitatief als kwantitatief, een wereld te winnen valt.

2. Belang internationale stages

De stagemogelijkheden reiken verder dan de Nederlandse landsgrenzen en de wereld is veel groter dan de vertrouwde omgeving. Gezien de toenemende mondialisering en een verregaande internationalisering wordt er van de student verwacht zich te kunnen handhaven in een internationale omgeving. In

¹ S. Icke, B. Rooijendijk. (31 maart 2008). Nationaal Stage Onderzoek Studenten 2008. Stageplaza.nl

² Bekostiging: het financieren van (hoger) onderwijs door inzet van publieke middelen.

toenemende mate worden er internationale componenten aan curricula toegevoegd. Door het aanbieden van relevante kennis komt de opleiding tegemoet aan de ontwikkeling dat bedrijven steeds meer internationaal opereren. Het opdoen van theoretische internationale kennis biedt echter niet voldoende waarborg voor een student om zich daadwerkelijk in een internationale arbeidsmarkt staande te houden. Een internationale stage biedt hiervoor de uitkomst! Bovendien heeft niet alleen de student voordeel bij een internationale stage. Ook de kwaliteit van het curriculum van de opleiding kan versterkt worden en stageverlenende bedrijven hebben profijt van het aantrekken van (internationale) studenten. Met dien verstande zal het belang van internationale stages gecategoriseerd worden in: 1) student, 2) opleiding en 3) stageverlenende bedrijf.³

2.1 Student

Door een stage heeft de student de mogelijkheid om de opgedane kennis in praktijk te brengen. Studenten worden in het algemeen overladen met theoretische kennis. Alleen het hebben van theoretische kennis blijkt niet voldoende wanneer een student wil starten op de arbeidsmarkt. Ontbrekende praktijkervaring en competenties kunnen worden opgedaan tijdens een stage, die veelal goed ingebed zit in het Hbo-curriculum. Het zijn juist deze ervaringen die de student nodig heeft bij aanvang van een carrière. Een stage biedt de mogelijkheid om een kijkje in de keuken te nemen van een bedrijf.

"Door mijn internationale stage weet ik mij beter staande te houden in een heel andere bedrijfsstructuur dan dat ik gewend was."

Student

Een internationale stage is dan ook meer dan alleen een stage. Een buitenlandervaring is op talloze vlakken een verrijking.

Een internationale stage is dan ook meer dan alleen een stage.

Een buitenlandervaring is op talloze vlakken een verrijking.

Arbeidsomstandigheden en bedrijfsstructuren zijn niet in alle landen gelijk. De werkomstandigheden zijn gerelateerd aan de heersende cultuur in betreffende land. Door een internationale stage krijgt de student begrip voor verschillende (bedrijfs)culturen en leert hierop te anticiperen. Op deze manier gaan studenten deel uitmaken van een internationale gemeenschap waar ze zich bovendien thuis in kunnen gaan voelen.

In aanvulling op bovenstaande draagt een internationale stage direct bij aan een grote stap in de persoonlijke ontwikkeling van de student. De student leert over grenzen heen kijken en beter op de hoogte te zijn van hetgeen er in de wereld speelt. De student doet interculturele ervaringen op en is in staat een internationaal netwerk op te bouwen. Ook is het mogelijk om een internationale carrière op te bouwen. Een internationale stage draagt bij aan de ontwikkeling van een internationale 'mind-set' van de student.

2.2 Opleiding

Bovendien neemt de student de opgedane praktijkervaring mee terug naar de opleiding. Dit resulteert in het feit dat de student de opgedane kennis en vaardigheden in het verdere verloop van de studie kan toepassen. De desbetreffende opleiding genereert op deze manier meer diepgang aangezien studenten hun theoretische kennis weten te linken aan praktijkvaardigheden. Daardoor fungeert de opleiding ook als platform waarbij studenten kennis en ervaring kunnen uitwisselen. De schakel tussen student en bedrijfsleven wordt versterkt en studenten hebben de mogelijkheid zich te oriënteren op de arbeidsmarkt.

"Het samenwerken met internationale stagiaires bij een multinationale in de VS zorgde dat ik geprikkeld werd het beste uit mezelf te halen. Dit kon ik vervolgens weer goed inzetten tijdens mijn opleiding".

Student

³ In deze notitie is er gebruik gemaakt van input van studenten. Deze zijn weergegeven d.m.v. quotes in de gebruikte tekstvlakken. Het ISO heeft ervoor gekozen om in deze notitie de quotes van studenten te anonimiseren.

2.3 Stageverlenend bedrijf

Met het besluit om stagiair(e)s aan te nemen haalt het ontvangende bedrijf actuele kennis en ideeën in huis. Studenten hebben een frisse blik en zijn in staat om los van de soms vastgeroeste bedrijfsstructuur te denken. Dit kan in veel gevallen een waardevolle impuls zijn voor het bedrijf, waardoor studenten op hun

“Nederlandse studenten zijn relatief populair in het buitenland vanwege hun werkhouding, vakkennis en discipline”
Wereldstage.com

manier een steentje kunnen bijdragen. De manier waarop een student een bijdrage kan leveren is afhankelijk van het type stage. Zo zit er bijvoorbeeld verschil tussen een meeloop-, onderzoek-, management- en afstudeerstage. Bovendien zijn bedrijven in staat studenten te laten zien wat ze in huis hebben en potentiële werknemers te werven.

De belangen zijn duidelijk. Het is nu alleen nog zaak dat studenten de kans krijgen (én nemen) om een internationale stage te bemachtigen. Om de perfecte match tussen stagebedrijf en student te bewerkstellen zijn er diverse actoren van belang. De opleiding, de student, het stagebedrijf, het stagebemiddelingsbedrijf en de overheid hebben daarbij een rol. Al deze actoren spelen hierbij een andere rol en bekijken internationale stages vanuit verschillende perspectieven. Wanneer de communicatie en samenwerking tussen de actoren te wensen overlaat kunnen er dingen misgaan. Het is dan ook belangrijk om in kaart te brengen wie welke verantwoordelijkheid heeft.

3. Problemen in kaart gebracht

Alvorens we ingaan op de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren willen we eerst stilstaan bij de problemen die zich voordoen omtrent de stage. Het ISO ontvangt namelijk regelmatig klachten vanuit zijn achterban. De aard van de klachten is zeer divers. Dit heeft deels te maken met het feit dat de actoren die hierbij betrokken zijn op verschillende punten steken kunnen laten vallen. Met dien verstande zullen we een scala aan obstakels bespreken.

Bij aankomst in het stageland staat de student vaak voor veel verrassingen. Wordt de student opgehaald of moet hij zijn eigen weg zien te vinden, is er huisvesting geregeld en voldoet deze aan de verwachting? Het lijkt vanzelfsprekend dat deze zaken

“Mijn begeleiding stopte bij de financiering, en zelfs dat was onder de maat”.
Student

voor vertrek zijn afgestemd met het stagebedrijf, maar het komt nog steeds voor dat niet voldoende geregeld blijkt te zijn. Ook andere praktische zaken zoals het afsluiten van verzekeringen, bankrekeningen en (werk)vergunningen gaan nog altijd mis. Is het verplicht een huisarts te hebben of je te melden bij het gemeenteregister in het land van ontvangst? De vereisten hangen sterk af van het land waar de student naar toe gaat en de duur van het verblijf.

“Daar stond ik dan met mijn koffer. Het bedrijf was éven vergeten dat ik zou komen”
Student

Wanneer een student arriveert op de stage gebeurt het regelmatig dat het stagebedrijf niet goed voorbereid is op de komst van de student. De student staat voor een dichte deur, de begeleiding vanuit het stagebedrijf laat te wensen over en/of de werkelijkheid blijkt niet te voldoen aan de vooraf gemaakte afspraken. Wanneer

er wel afspraken zijn gemaakt komt het veelvuldig voor dat beide partijen zich niet aan de afspraken houden. Een reden hiervoor kan zijn dat de communicatie binnen het bedrijf of tussen bedrijf en student slecht verloopt. Een andere oorzaak is wellicht dat de student de taal niet of niet voldoende beheerst. Bovendien sluiten stagecriteria vanuit de opleiding niet aan bij de lokale situatie. Vanzelfsprekend heeft dit invloed op de invulling van de stage.

"Ik begrijp dat mijn docent niet op stagebezoek komt in Suriname. Maar ik heb geen één e-mail gekregen of telefoontje gehad. Een beetje interesse was wel op zijn plaats geweest!"

Student

Bij de introductie en begeleiding op de stageplek loopt ook het een en ander mis. De verwachtingen van de student en de praktijkbegeleider van het bedrijf liggen uiteen. De stagiair verwacht een uitgebreide introductie terwijl het bedrijf zo snel mogelijk resultaten wil zien. Studenten klagen over het contact met de eigen instelling. De kwaliteit en kwantiteit van de stagebegeleiding roept regelmatig vraagtekens op. Hoe

vaak is er contact met de begeleider van de eigen opleiding en de stagebegeleider ter plaatse? Spreken deze begeleiders elkaar of verloopt alle communicatie via de student? Hoe krijgt de docent inzicht in het werkelijke verloop van de stage?

Het komt voor dat, tegen alle verwachtingen in, de student niet in staat blijkt zich aan te kunnen passen aan de lokale omstandigheden. De student is niet bereid (goed) mee te werken binnen het bedrijf en presteert ondermaats. Ook kunnen privé-problemen van de student opspelen: heimwee, ziekte of familieomstandigheden. Hoewel de laatste categorie problemen voortkomen uit onmacht hebben ze zeer veel invloed op het verdere verloop van de stage.

Een nog groter probleem doet zich voor als de student niet aan de verwachting van het bedrijf blijkt te voldoen. Wordt de student ontslagen of kan er nog bijgestuurd worden? Op dit cruciale punt kan de student de steun van de opleiding goed gebruiken. Is de stagebegeleider in staat een bemiddelende rol tussen de stagiair(e) en het bedrijf te spelen? Als blijkt dat de verwachtingen te ver uiteen liggen, en de conclusie wordt getrokken de stage voortijdig te beëindigen, moet uitspraak worden gedaan hoe nu verder te gaan. Is het ontslag te wijten aan cultuurverschil, het bedrijf of student? En hoe verloopt de relatie tussen de instelling en het bedrijf, zijn nieuwe stagiair(e)s nog welkom?

"De verwachtingen van mijn stagebedrijf en hogeschool liepen zeer uiteen. Dit heeft mij veel problemen opgeleverd bij terugkomst in Nederland. Resultaat: stageverslag werd afgekeurd en studiepunten werden niet toegekend."

Student

Voor de student is een goede beoordeling belangrijk. Zonder voldoende resultaat worden immers geen studiepunten toegekend aan de verrichte activiteiten. Dat de student een goede beoordeling verdient, staat niet ter discussie. Maar wie geeft de student een beoordeling, het stagebedrijf of de docent? Het bedrijf heeft veelal geen ervaring in het beoordelen van de stage zoals dat binnen het curriculum behoort te gebeuren. Anderzijds is het voor de docent lastig een adequate inschatting te maken van de prestaties van de student. Bij een internationale stage blijkt dit lastiger omdat stagebezoeken niet altijd mogelijk zijn. Ook is de begeleider vaak onbekend met het bedrijf, cultuur en omstandigheden ter plaatse.

"Mijn stageperiode in New York was geweldig. Terug in Nederland kreeg ik een onvoldoende omdat de werkzaamheden niet zouden aansluiten bij de opleiding. Maar daar hadden ze toch ook al eerder mee kunnen komen?"

Student

Bedrijven die regelmatig gebruik maken van stagiair(e)s hebben vaak te kampen met de aansluiting van een nieuwe stagiair(e). Wanneer de post niet wordt ingevuld dienen de taken binnen het bedrijf anders verdeeld te worden en kan functie van de stagiair(e) komen te vervallen. Afhankelijk van het type stage, bedrijf en

activiteiten waarbij de student betrokken is, moet de opvolger vrijwel naadloos de werkzaamheden kunnen overnemen. Dit leidt wel eens tot problemen aangezien werkprocessen langer lopen dan de stageperiode. De afronding van een ingezet traject kan dan bij een nieuwe stagiair(e) komen te liggen. Het bedrijf moet kunnen vertrouwen op de aanlevering van geschikte studenten. In veel gevallen ligt de taak om de juiste

match tussen de student en het bedrijf te maken bij de instelling als deze eerder als bemiddelaar heeft opgetreden of bij een extern stagebureau.

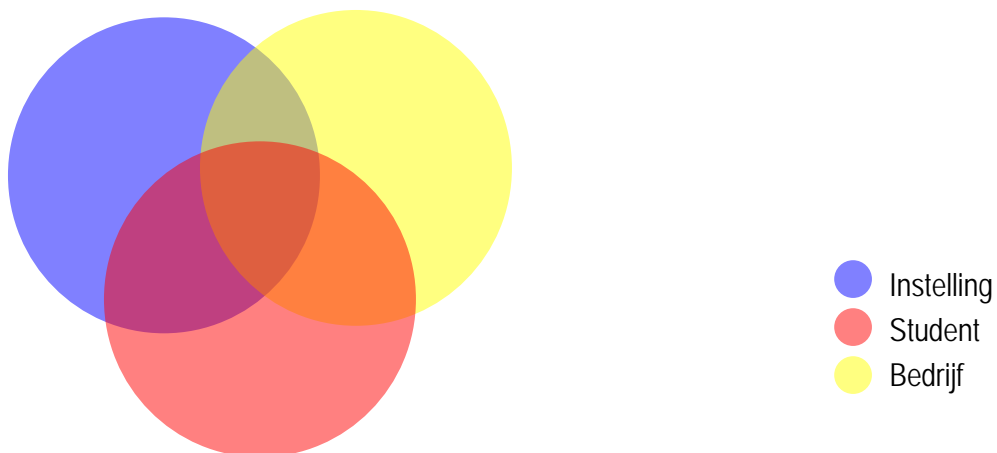
Kortom: er kan een hoop misgaan bij internationale stages! De hierboven weergegeven problemen weerspiegelen slechts een selectie van de problemen die zich kunnen voordoen. Om ervoor te zorgen dat de stage zo optimaal mogelijk verloopt, zal er veel tijd en energie gestoken moeten worden in het voorbereidingstraject. Dit vereist wel dat alle mogelijke betrokkenen hun taken en verantwoordelijkheden goed op elkaar afstemmen. De enige manier om dit te bewerkstelligen is door op frequente en volledige basis met alle betrokkenen te communiceren.

"De begeleiding en voorbereiding van de student vanuit de onderwijsinstelling laat vaak te wensen over."
Stageplaza.nl

4. Positie van de stagebemiddelingsbureaus

Zoals eerder genoemd zijn er verschillende actoren betrokken bij de buitenlandse stage. Actoren die een grote rol spelen zijn de student, instelling, het stageverlenende bedrijf. Al deze betrokkenen hebben te maken met andere vraagstukken en probleemstellingen. Het is vooral belangrijk vooraf te weten wanneer welke actoren, waar in het proces, welke taken en verantwoordelijkheden dienen te vervullen. Immers, het takenpakket van een student verschilt van het takenpakket en de verantwoordelijkheid van de instelling. Wel hebben ze een gezamenlijk doel, namelijk het realiseren van een succesvolle stage. Dit kan alleen wanneer actoren gaan samenwerken. Wanneer de instelling, de student en het stageverlenende bedrijf hier op een juiste manier invulling aan zou geven komt het volgende tot stand:

Figuur 1: Gewenste samenwerking tussen actoren.



In figuur 1 hebben de student, instelling en het stageverlenende bedrijf een optimale verstandhouding. De student gaat goed voorbereid op stage, weet wat hem te wachten staat, houdt goed contact met de instelling tijdens de stage en rond de stage met goed resultaat af. De instelling heeft de student kunnen begeleiden, kenbaar gemaakt wat de stagecriteria zijn en heeft regelmatig contact met de stagiaire. Het stageverlenende bedrijf is goed voorbereid op de komst van de student, wijst een begeleider toe en heeft

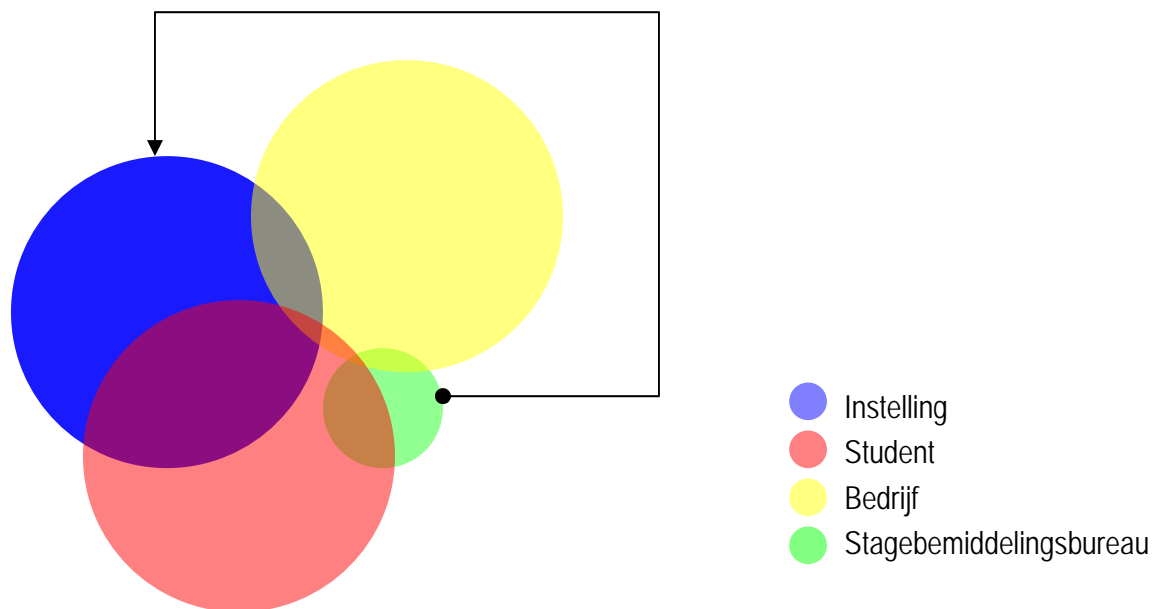
contact met de instelling. De instelling ontvangt bekostiging voor de student en de student ontvangt studiefinanciering. Er zijn in dit model geen externe partijen betrokken bij de internationale stage.

Internationale stages hebben echter meer voeten in de aarde aangezien zij zich in een wereldwijd speelveld bevinden. Het is voor de student, instelling en het stageverlenende bedrijf niet altijd helder wat de wederzijdse verwachtingen zijn en hoe dit in praktijk uitpakt. Studenten zijn niet genoeg op de hoogte van de uitdagingen die ze tegenkomen in een vreemd land. Dit zijn bijvoorbeeld uitdagingen van praktische en culturele aard. De instelling kan de kwaliteit van de stage bij een bedrijf in het buitenland lastig inschatten en daardoor ontstaan problemen bij het toekennen van studiepunten. Ook begeleiding en toezicht zijn moeilijker wanneer een student zich niet binnen de landsgrenzen bevindt. Bij het stageverlenende bedrijf is vaak een ander verwachtingspatroon van de student, welke type student staat op de stoep en kan de student zich handhaven in een andere bedrijfsstructuur?

4.1 Huidige situatie

De samenwerking tussen instelling, student en bedrijf laat in veel gevallen te wensen over en hierdoor ontstaan er problemen.. Een aantal van deze problemen is te ondervangen door het inschakelen van stagebemiddelingsbureaus. Stagebemiddelingsbureaus hebben in de loop der tijd veel expertise opgedaan en hebben door de jaren heen veel contacten gelegd met stageverlenende instanties. Internationaal gezien is het fenomeen stagebemiddelingsbureau al tientallen jaren oud. Er zijn bureaus die duizenden studenten per jaar bemiddelen. Voor Nederland is het relatief nieuw, daarom is er wellicht nog wat weerstand vanuit de hogescholen. Studenten hebben hier geen moeite mee: zij zien de kansen op een succesvolle internationale stage toenemen. Wanneer studenten graag een internationale stage willen lopen, maar teveel obstakels ervaren, nemen ze steeds frequenter een stagebemiddelingsbureau in de arm. Hierdoor hebben deze stagebemiddelingsbureaus een stevigere positie op de internationale stagemarkt weten te verwerven en zijn ze bijna niet meer weg te denken in het stage speelveld:

Figuur 2: Huidige situatie.



In figuur 2 hebben de student en instelling de meeste raakvlakken. Immers, de student gaat vanuit zijn curriculum een stage volgen. Het stageverlenend bedrijf heeft minder raakvlak met de instelling en student: de student benadert vaak zelfstandig een stageverlenend bedrijf en de instelling heeft niet voldoende capaciteit om de internationale stage goed te beoordelen en een internationaal netwerk te onderhouden. Een stagebemiddelingsbureau kan hierbij helpen aangezien zij de verbinding tussen alledrie de actoren kunnen leggen. Het is alleen nog niet helemaal duidelijk welke plaats deze bureaus kunnen innemen en welke rol ze dan vervullen.

Om de rol en taken helder te krijgen heeft het ISO gesprekken gevoerd met verschillende stagebemiddelingsbureaus. Uit die gesprekken is gebleken dat bemiddelingsbureaus in eerste instantie beoogden te fungeren als verlengstuk van de instelling om zo de student van dienst te kunnen zijn. Helaas concludeert het ISO dat er vanuit de hogescholen nog weinig bereidheid is om actief samen te werken met de bemiddelingsbureaus. Doordat er momenteel weinig samenwerking plaatsvindt tussen de instelling en bemiddelingsbureaus zijn deze laatste direct een relatie aangegaan met de student. Hierdoor fungeren bemiddelingsbureaus in veel gevallen niet als verlengstuk van de instelling maar als dienstverlenende instantie voor de individuele student, met dien verstande dat ze noodgedwongen ook veel taken gaan overnemen van de instellingen.

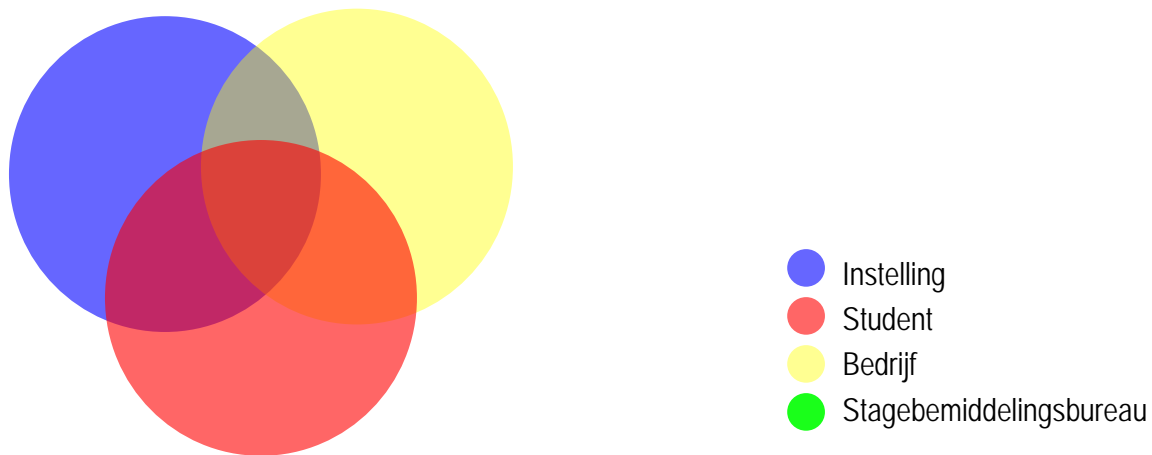
Om deze verandering van takenpakket te expliciteren, wordt er nu ingegaan op de vraagstukken waar stagebemiddelingsbureaus normaliter mee te maken krijgen: wat zijn de stagecriteria voor zowel het bedrijf als de onderwijsinstelling? Waar begint en eindigt de verantwoordelijkheid? Hoe verenigen we de belangen van de verschillende partijen? Hoe matchen we het stageverlenende bedrijf en de student? Hoe beoordelen we de kwaliteit van de opleiding, student en stageverlenende organisatie? Hoe wordt de dienstverlening van deze bureaus bekostigd? Hoe kan de stagebegeleiding ter plekke worden geprofessionaliseerd? Hoe gaan we om met stagebegeleiding? Hoe borgen we de betrokkenheid van de student met lokale omstandigheden?

Gezien het feit dat de bureaus ook taken van instellingen zijn gaan uitvoeren, hebben zij zich in toenemende mate moeten buigen over vragen als: hoe kan de stagebegeleiding ter plekke worden geprofessionaliseerd? Hoe borgen we de betrokkenheid van de student met lokale omstandigheden? Hoe gaan we om met het gebrek aan eenduidigheid binnen opleidingen in relatie tot meeste componenten van de stage (voorbereiding, uitvoering en evaluatie)? Moeten we een stagebezoek afleggen en zo ja, hoe geven we dat vorm? Regelen we huisvesting voor de student?

4.2 Ideale situatie

Het ISO is onder de indruk van de positie die stagebemiddelingsbureaus hebben weten te verwerven. Omdat het ook van studenten enthousiaste geluiden hoort over de dienstverlening, wil het ISO pleiten voor meer samenwerking tussen instelling, student, stageverlenend bedrijf én stagebemiddelingsbureau. Instellingen moeten niet huiverig zijn voor het inschakelen van externe partijen voor het organiseren van een internationale stage. Instellingen zouden hun grenzen moeten verleggen en gebruik durven maken van de expertise van deze bureaus. Wanneer er samenwerking gezocht wordt met stagebemiddelingsbureaus kan dit een manier zijn om de taken en verantwoordelijkheden te verlichten. Als dit gebeurt, ziet het speelveld er zo uit:

Figuur 3: Ideale situatie.



Wel is het zo dat studenten vaak een financiële bijdrage moeten leveren voor de bemiddeling. Dat deze bureaus een financiële bijdrage vragen is verklaarbaar, de kwaliteit en de dienstverlening moeten hiervan bekostigd worden. Maar wanneer de stage binnen het curriculum valt, is deze bijdrage dubbelop. Immers de opleiding ontvangt geld van de overheid door middel van bekostiging om de student voor te bereiden en te begeleiden bij de stage. Dit houdt in dat wanneer de student zich genoodzaakt voelt de hulp van een stagebemiddelingsbureau in te schakelen, de opleiding bekostiging ontvangt voor de stageperiode maar feitelijk weinig diensten verleent aan de student. Wanneer samenwerking tussen de instelling en de stagebemiddelingsbureaus tot stand gekomen is, kan de instelling haar bekostiging aanwenden voor het financieren van deze bureaus.

Landen om ons heen werken ook al met externe stagebemiddelingsbureaus, die overigens steeds vaker fungeren als verlengstuk van de instelling. Om de lijnen tussen de landen kort te houden en de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken hebben dit soort bureaus zich verenigd in een internationale branchevereniging zoals 'WYSE'.⁴ Ook zijn er professionele internationale samenwerkingsverbanden ontstaan zoals Europlacement, Global placement en wereldstage. Deze drie richten zich volledig op het verzorgen van buitenlandse stages voor studenten. Door de aansluiting bij een internationaal platform zijn deze instellingen in staat contacten te genereren met bedrijven uit de gehele wereld. Op die manier is het nu al mogelijk om grote aantallen Nederlandse studenten van uiteenlopende studierichtingen wereldwijd te plaatsen.

⁴ The World Youth Student & Educational

5. Aanbevelingen

Nu het belang van internationale stages onderschreven is, de problemen zijn beschreven en de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren in kaart zijn gebracht kunnen aanbevelingen gedaan worden. Het ISO doet aanbevelingen op de volgende punten:

5.1 Zoek samenwerking

Samenwerking tussen de instelling en het stagebemiddelingsbureau is essentieel voor het proces van de internationale stage. Instellingen hebben vaak niet genoeg mankracht en expertise om de student op de juiste internationale stage te kunnen plaatsen. Het stagebemiddelingsbureau heeft deze capaciteiten wel en kan een brugfunctie vervullen tussen instelling, student en stageverlenend bedrijf. Daarom moeten instellingen niet bang zijn bepaalde taken bij stagebemiddelingsbureaus neer te leggen. Aangezien de internationale arena zo'n groot speelveld is, is het nadrukkelijk geen brevet van onvermogen voor de instelling wanneer deze niet in staat blijkt te zijn de student te plaatsen en te begeleiden in het buitenland. Instellingen moeten zich realiseren dat ze samen moeten werken om de student op een efficiënte wijze aan een stage te helpen.

5.2 Neem verantwoordelijkheid

Uit de notitie is gebleken dat alle betrokkenen hun verantwoordelijkheden moeten nemen, vooral in het voorbereidingstraject. Wanneer er niet genoeg tijd en energie gestoken wordt in dit traject gaan er makkelijk dingen mis. Het is dan ook van groot belang dat de actoren hun verantwoordelijkheden kennen en nemen. Daarnaast dient de communicatie tussen de verschillende actoren goed te verlopen. Dit houdt ook in dat de betrokkenen op de hoogte zijn van ieders taken en verantwoordelijkheden. Ondanks het feit dat deze aanbeveling een open deur lijkt te zijn, is het in praktijk gebleken dat niet alle actoren doordrongen zijn van hun verantwoordelijkheden. Ook kan er door opleidingen gewerkt worden aan uitgebreide stageprotocollen zodat het vooraf helder is aan welke beoordelingscriteria de stage moet voldoen.

5.3 Zorg voor accurate cijfers

Er zijn op dit moment geen betrouwbare cijfers beschikbaar over aantallen studenten die een stage lopen in het buitenland. Cijfers die op dit moment beschikbaar zijn komen van een stagebemiddelingsbureau of van de instellingen. Enerzijds zitten er in deze cijfers dubbelingen maar anderzijds worden ook studenten buiten de berekening gehouden. Bovendien zijn de cijfers die beschikbaar gesteld worden door de instellingen en stagebureaus eerder alarmerend dan geruststellend. Er is slechts een klein percentage van de studenten dat kiest voor een internationale stage, terwijl het van groot belang is dat studenten gewend raken aan werken in een internationale omgeving.

5.4 Ontwikkel een keurmerk

Wanneer instellingen meer samenwerking zouden aangaan met stagebemiddelingsbureaus zou dit een groei aan stagebemiddelingsbureaus kunnen opleveren. Om de kwaliteit van deze bureaus te kunnen waarborgen kan een keurmerk de uitkomst bieden. Het ISO is voorstander van het ontwikkelen van een keurmerk zodat transparantie, kwaliteit en eerlijkheid voorop komen te staan.

5.5 Richt een branchevereniging op

Wanneer een keurmerk ontwikkeld wordt, is het belangrijk dat er een aanspreekpunt is. Op deze manier blijft het voor de overheid, stagebemiddelingsbureaus, studenten en instellingen helder wie zijn aangesloten bij de branchevereniging en dus kwalitatief op orde is.

5.6. Breid netwerk uit

Om de lijnen tussen landen kort te houden is het van groot belang dat stagebemiddelingsbureaus participeren in een internationaal platform. Hiermee kan een goede basis gelegd worden om contacten uit te bereiden met bedrijven uit de hele wereld en studenten wereldwijd te plaatsen. Het netwerk wordt hierdoor vergroot waardoor studenten van de instellingen meer en/of betere keuzes kunnen maken voor een internationale stage.

6. Checklist

Aangezien het ISO van mening is dat het voorbereidingstraject op een internationale stage van cruciaal belang is, willen wij graag de diverse actoren van een checklist voorzien:

6.1 Student

- ✓ Hoe bereid ik me goed voor op mijn internationale stage?
- ✓ Welke ondersteuning kan ik verwachten vanuit de opleiding en andere betrokkenen?
- ✓ Welke land biedt mij de juiste mogelijkheden?
- ✓ Hoe vind ik daar een stageplek?
- ✓ Aan welke criteria moet de stage voldoen?
- ✓ Sluiten lokale omstandigheden aan bij deze criteria?
- ✓ Hoe beoordeel ik dat op afstand?
- ✓ Hoe krijg ik een stagecontract?
- ✓ Krijg ik goedkeuring van de instelling?
- ✓ Bezit ik genoeg studiepunten voor aanvang van mijn internationale stage?
- ✓ Hoe zijn zaken geregeld als huisvesting, vergunning, transfer, verzekering en eerste opvang?
- ✓ Hoe verloopt de introductie bij de stageverlenende organisatie?
- ✓ Hoe vindt de begeleiding tijdens mijn stage plaats (vanuit bedrijf én opleiding)?
- ✓ Kan ook supervisie krijgen?
- ✓ Hoe bekostig ik dit alles?

6.2 Stageverlenend bedrijf

- ✓ Hoe omschrijf ik een goed stageopdracht?
- ✓ Hoe kom ik aan een passende student?
- ✓ Hoe beoordeel ik of de student voldoet?
- ✓ Wat kan ik van deze student verwachten?
- ✓ Hoe wordt de student voorbereid op zijn stage?
- ✓ Hoe beoordeel ik de kwaliteit van de opleiding?
- ✓ Wat verwacht de opleiding, wat is de rol van de bedrijfsstagebegeleider?
- ✓ Wat als de student niet voldoet?
- ✓ Hoe verloopt de begeleiding vanuit de opleiding?
- ✓ Wie regelt alle noodzakelijke vergunningen?

6.3 Instelling

- ✓ Hoe wordt de student voorbereid op de stage?
- ✓ Is de student toe aan een internationale stage?
- ✓ Hoe beoordeel ik het stageverlenende bedrijf en de voorgestelde stageopdracht?
- ✓ Hoe wordt de begeleiding aangeboden?

- ✓ Hoe onderhoud ik regelmatig contact met de student?
- ✓ Wat is de rol van stagementor, docent, bureau internationalisering en stagebezoeker?
- ✓ Hoe kan het rendement van de stage omhoog?
- ✓ In hoeverre kan de stage bijdragen aan de invulling van het internationaliseringbeleid in het algemeen?
- ✓ Wie komt in aanmerking voor het afleggen van een stagebezoek?
- ✓ Bezoekt de stagebezoeker alle studenten opleidingenoverstijgend?
- ✓ Waar zitten dan al die studenten?
- ✓ Waaruit bestaat het programma van een stagebezoek?
- ✓ Hoe kan het maximale uit het bezoek worden gehaald?
- ✓ Hoe kan stagebezoek ter plekke nog worden aangewend voor lokale opleidingen en ander belanghebbenden?
- ✓ Hoe vindt de feedback plaats naar andere docenten?

6.4 Stagebemiddelingsbureau

- ✓ Hoe verenigen we de belangen van de verschillende partijen?
- ✓ Waar begint en eindigt onze verantwoordelijkheid?
- ✓ Hoe bekostigen we de kwaliteit van onze dienstverlening?
- ✓ Hoe beoordelen we de kwaliteit van opleiding, student en de stageverlenende organisatie?
- ✓ Hoe kan de stagebegeleiding ter plekke worden geprofessionaliseerd?
- ✓ Hoe borgen we de betrokkenheid van de student met de lokale omstandigheden?
- ✓ Hoe gaan we om met het gebrek aan eenduidigheid binnen de instellingen in relatie tot meeste componenten van de stage (voorbereiding, uitvoering en evaluatie)?

7. Beschrijving bemiddelingsbureaus

In deze notitie is er een aantal maal verwezen naar stagebemiddelingsbureaus. Om meer informatie te verstrekken over de bureaus en in kaart te brengen wat deze bureaus doen, volgt er een beschrijving van deze bureaus.

7.1 Stageplaza.nl

Stageplaza is sinds 1998 marktleider in stagebemiddeling in Nederland. Op jaarbasis worden er ruim 15.000 studenten gekoppeld aan een stage in eigen land. Stageplaza heeft sinds haar oprichting een enorme database opgebouwd met bijna 80.000 actuele stagiairs en ruim 11.750 stagebedrijven. Naast online stagebemiddeling biedt Stageplaza ook persoonlijke bemiddeling aan. Zo kan Stageplaza dankzij een internationaal netwerk een stage in het buitenland en alles wat daarbij komt kijken regelen voor de student. Stageplaza heeft een tweede kantoor in Curaçao en staat in direct contact met vele stagebedrijven in Aruba, Bonaire en Curaçao voor het plaatsen van stagiairs.

7.2 Globalplacement.com

Globalplacement is in samenwerking met het Leonardo da Vinci Fonds in 2003 opgericht vanwege de grote vraag naar een buitenlandse stage voor Nederlandse studenten. Het concept is dat er in elk land een partner in de stagebemiddeling actief aan de slag gaat met het binnenhalen van stages en afstudeeropdrachten in eigen land. Op dit moment zijn er in 12 landen actieve partners in het netwerk. Wanneer elke partner zijn eigen voortuin groen houdt, ontstaat er één grote en diverse database, waar studenten terecht kunnen voor een stage in het buitenland. De website is informatief, meertalig en continu in ontwikkeling. Zo wordt er geprobeerd om zoveel mogelijk obstakels weg te halen voor de studenten die naar het buitenland willen voor een stage.

7.3 Wereldstage.com

Wereldstage is in 2001 ontstaan vanuit het Curaçao Stage Buro. Wereldstage is uitgegroeid tot hét internationale stagebemiddelingsbureau voor Nederlandse Studenten. De dienstverlening van Wereldstage bestaat uit het vinden van de juiste stageplaats, het helpen invullen van alle randvoorwaarden die nodig zijn om met je stage te kunnen beginnen (zoals huisvesting en vergunning), opvang bij aankomst en helpdesk tijdens de uitvoering van je stage. Wereldstage verzorgt meeloopstages, projectstages maar ook afstudeerstages. Voor de meest uiteenlopende opleidingen. De basis ligt in het Caribisch gebied, maar daarnaast zijn ook bestemmingen elders in de wereld toegevoegd aan de database.

7.4 AIESEC

AIESEC is non-profit studentenorganisatie die ontstaan is in 1948 vanuit een ideologisch ideaal. Het is een uniek en groeiend netwerk van 20.000 studenten op 850 universiteiten in meer dan 90 landen. Via het netwerk ontdekken jaarlijks 20.000 studenten hoe het is om te leven en stage te lopen in het buitenland. De uitwisselingen worden georganiseerd door de negen lokale studentbesturen die in Nederland actief zijn. AIESEC richt zich op Wo-studenten en is convenantpartner van het ISO.